

**Рішення спеціалізованої вченої ради ДФ 84.053.2025/ ID 9371
про присудження ступеня доктора філософії**

Здобувач ступеня доктора філософії КОНОНЕНКО Кирило Олексійович народився 10 червня 1995 року. Громадянин України. Освіта вища: в 2020 році закінчив Одеський національний університет імені І.І.Мечникова за спеціальністю «Психологія». Навчається в аспірантурі в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова, Міністерство освіти і науки України, м. Одеса з 2020 року до цього часу, успішно виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Психологія».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 84.053.2025 утворена наказом ректора Одеського національного університету імені І.І. Мечникова № 1038-18 від 20.05.2025р. у складі:

Голови спеціалізованої вченої ради – Оксани КОНОНЕНКО, доктора психологічних наук, професора, завідувача кафедри соціальної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Рецензентів:

Зої КІРЕСВОЇ, доктора психологічних наук, професора, завідувача кафедри загальної психології і психологічного консультування Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Ганни КОВАЛЬ, кандидата психологічних наук, доцента, доцента кафедри диференціальної і спеціальної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Опонентів:

Івана ДАНИЛЮКА, доктора психологічних наук, професора, член-кореспондента НАПН України, декана факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Віталія ЛУНЬОВА, кандидата психологічних наук, доцента, доцента кафедри загальної і медичної психології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця МОЗ України

на засіданні 4 липня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань з 05 Соціальні та поведінкові науки Кононенку Кирилу Олексійовичу на підставі публічного захисту дисертації «Психологічні особливості смислової кризи особистості та її подолання» за спеціальністю 053 Психологія.

Дисертацію виконано у Одеському національному університеті імені І.І.Мечникова

Науковий керівник Родіна Наталія Володимирівна, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри диференціальної і спеціальної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова..

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного українською мовою. У дисертації містяться нові науково обґрунтовані результати дослідження. Дисертантом вперше концептуалізовано та емпірично досліджено феномен «смислової кризи особистості та її

подолання»; систематизовано та уточнено концепти понять «смилова криза особистості», яке визначено як складний психологічний стан, що виникає в наслідок неможливості реалізації ціннісно-смилових орієнтацій в житті людини та характеризується підвищеним рівнем екзистенційної тривоги, зниженням життєстійкості та негативним впливом стресу на структуру особистості; розроблено модель «смилової кризи особистості та її подолання» на прикладі волонтерів, яка складається з підсистем: «Екзистенційна тривога», «Життєстійкість особистості»; «Ціннісно-смилові орієнтації»; «Структура особистості»; «Соціально-демографічні показники»; визначено, що більш активну участь у волонтерській діяльності приймають жінки середнього віку з вищою освітою та досвідом волонтерської діяльності від 1 місяця до 1 року; доведено, що найвищий рівень екзистенційної тривоги проявляється в аспектах «страх смерті» та «страх втрати сенсу», подолання якої відбувається за рахунок пошуку волонтерами більш глибокого усвідомлення своєї діяльності, що є наслідком війни; показано, що волонтери мають високу стійкість, а саме вони перетворюють кризові ситуації за рахунок власних ціннісно-смилових орієнтацій: постановка цілей власного життя, альтруїзм, відчуття сенсу та результатів своєї діяльності; продемонстровано, що найнижчий рівень екзистенційної тривоги пов'язаний зі "страхом втрати ідентичності", може інтерпретуватися як свідчення потенційного зміцнення особистісної ідентичності внаслідок залучення до волонтерської діяльності; доведено, що волонтерська діяльність надає особистості відчуття сенсу життя, зміцнює соціальні зв'язки, розвиває навички подолання труднощів та підвищує адаптацію особистості до кризової ситуації; виявлено, що досліджувані, які переживають смилову кризу, переживають високий рівень екзистенційної тривоги, що включає страх смерті та втрату сенсу життя; зниження рівня життєстійкості та відчуття контролю над життям; слабе відчуття мети життя та низьке задоволення його результатом; емоційну нестабільність та відокремленість; виявлено, що досліджувані, у яких не верифікована смилова криза, мають високий рівень психологічної стійкості; сильне відчуття контролю над життєвими подіями; високий рівень адаптації та психологічної стійкості та залученості до життя; чіткі цінності та орієнтири; визначено, що досліджувані основної групи (верифікована смилова криза) використовують копінг-стратегії «Самозвинувачення», «Відстороненість»; досліджувані контрольної групи (верифікована відсутність смилової кризи) використовують копінг-стратегії «Фокусування на позитиві», «Рішення проблеми» та «Аналіз проблеми». Наукові результати, представлені в роботі, є особистим теоретичним і практичним внеском здобувача.

Дисертаційна робота відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 зі змінами внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 року та №502 від 19.05.2023 року

Здобувач має 9 публікацій, серед яких 3 статті у виданнях з психології,

включених до переліку наукових фахових видань України, та 6 публікацій у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій:

1. Кононенко К.О. Репрезентація кризи сенсу в сучасних психологічних школах. Психологія та соціальна робота. 2020. Вип. 2. Сс. 69-83. DOI: [https://doi.org/10.18524/2707-0409.2020.2\(52\).225430](https://doi.org/10.18524/2707-0409.2020.2(52).225430).

2. Кононенко К.О. Модель емпіричного дослідження смислової кризи особистості та її подолання на прикладі волонтерів. Габітус. 2024. № 67. Сс. 166-170. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5208>.

3. Кононенко К.О. Дослідження видів екзистенційної тривоги волонтерів в умовах війни в Україні. Наукові перспективи. 2024. 12(54). Сс. 1568-1580. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12\(54\)-1568-1580](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12(54)-1568-1580).

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Кіреєва Зоя Олександрівна доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології і психологічного консультування Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Оцінка позитивна. Висловлені рецензентом зауваження:

1. Аналіз гендерних відмінностей у проявах смислової кризи та стратегіях її подолання може виявити важливі відмінності, які необхідно враховувати в психологічній допомозі.

2. В подальших дослідженнях встановити за допомогою методів статистичного аналізу відповідність моделі смислової кризи особистості та її подолання психологічним ресурсам людини.

3. Дисертація згадує травматичні події як фактор, що спричиняє смислову кризу. Подальші дослідження можуть зосередитися на конкретних типах травм, їхній інтенсивності та тривалості, а також їхньому впливі на різні аспекти смислової кризи.

4. В дисертаційній роботі іноді зустрічаються стилістичні неузгодженості та технічні помилки.

Коваль Ганна Шаміліївна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри диференціальної і спеціальної психології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Оцінка позитивна. Висловлені рецензентом зауваження:

1. У дисертаційному дослідженні акцент зроблено на існуючих копінг-стратегіях волонтерів, але у подальших перспективах автор може зосередити свою увагу на адаптивних та дезадаптивних копінг-стратегіях, тобто дослідити їх ефективність у різних фазах стресового впливу та їхній взаємодії з іншими психологічними феноменами, які підвищують адаптивний потенціал особистості.

2. Порівняння особливостей переживання смислової кризи та її подолання особистістю в різних соціальних контекстах може збагатити розуміння універсальних та культурно-специфічних аспектів цього явища.

3. Дисертація згадує травматичні події як фактор, що сприяє виникненню смислової кризи у особистості, але у подальших дослідженнях має сенс зробити класифікацію травматичних подій саме в умовах війни в Україні,

а також дослідити інтенсивність їх впливу на особистість в контексті переживання смислової кризи.

Данилюк Іван Васильович, доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, декан факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна. Висловлені опонентом зауваження:

1. Хотілося б більш детального висвітлення специфіки смислової кризи у різних вікових групах, особливо у молоді, яка часто стикається з екзистенційними викликами у сучасному світі. Хоча дослідження фокусується на загальних аспектах, розширення вікових меж або окремий аналіз молодіжної вибірки міг би посилити практичне значення роботи.

2. Незважаючи на ґрунтовний аналіз теоретичних підходів, було б доцільно розглянути ширше контекст культурних та соціальних впливів на формування та подолання смислової кризи, особливо в умовах українського суспільства.

3. У розділі, присвяченому емпіричному дослідженню, було б корисно додати більш розгорнутий аналіз якісних даних, наприклад, фрагментів інтерв'ю чи самозвітів учасників, що дозволило б глибше розкрити суб'єктивний досвід переживання смислової кризи.

4. Було б доцільно поглибити дослідження диференціальної діагностики смислової кризи від супутніх психічних станів, зокрема клінічних проявів депресії та тривожних розладів, які часто взаємопереплітаються з екзистенційними викликами особистості.

Луньов Віталій Євгенійович, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної і медичної психології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця МОЗ України. Оцінка позитивна. Висловлені опонентом зауваження:

1. У розділі 1.1 автором здійснено глибокий аналіз понять «смилова криза», «екзистенційна криза», «життєва криза». Яким чином автор диференціює "смилову кризу" від суміжного поняття "екзистенційного вакууму" у термінології В. Франкла? Чи є ці поняття функціонально ідентичними у межах дисертаційного дослідження, чи розмежовуються за структурою та психодинамікою?

2. В роботі зазначено, що у вибірці дослідження взяли участь 118 волонтерів, серед яких 68 жінок та 50 чоловіків. У зв'язку з цим виникає питання: як ви можете прокоментувати гендерні відмінності у структурі смислової кризи, наприклад у домінуванні певних типів екзистенційної тривоги чи у виборі копінг-стратегій? В цьому аспекті цікавими є спостереження автора.

3. У третьому розділі автор зазначає, що досліджувані з високим рівнем життєстійкості частіше використовують адаптивні копінг-стратегії: «Фокусування на позитиві», «Пошук соціальної підтримки», «Аналіз проблеми». Цікаво почути роздуми автора про взаємозалежність між рівнем життєстійкості та частотою використання конкретних копінг-стратегій? Чи виявлено такі зв'язки і як їх можна проінтерпретувати з точки зору концепції

С.Мадді?

Кононенко Оксана Іванівна, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Оцінка позитивна, без зауважень.

Здобувач надав обґрунтовані відповіді на висловлені зауваження опонентів та рецензентів, а також на інші питання та показав високий науковий рівень в ході дискусії. Зазначені зауваження не впливають на основні наукові висновки та загальне позитивне враження від дисертаційної роботи.

Результати відкритого голосування:

Подано голосів - п'ять

«За» 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» - немає,

« Утримались» - немає.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада ДФ 84.053.2025 Одеського національного університету імені І.І. Мечникова присуджує Кононенку Кирилу Олексійовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова спеціалізованої вченої ради

Оксана КОНОНЕНКО

*Підпис голови спеціалізованої
вченої ради Оксани Кононенко
засвідчує. Проректор Т. Момчишак*

